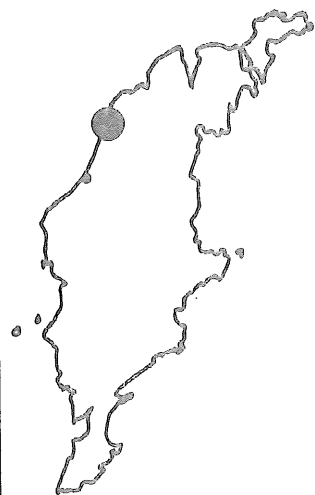

GOTLANDS LÄN

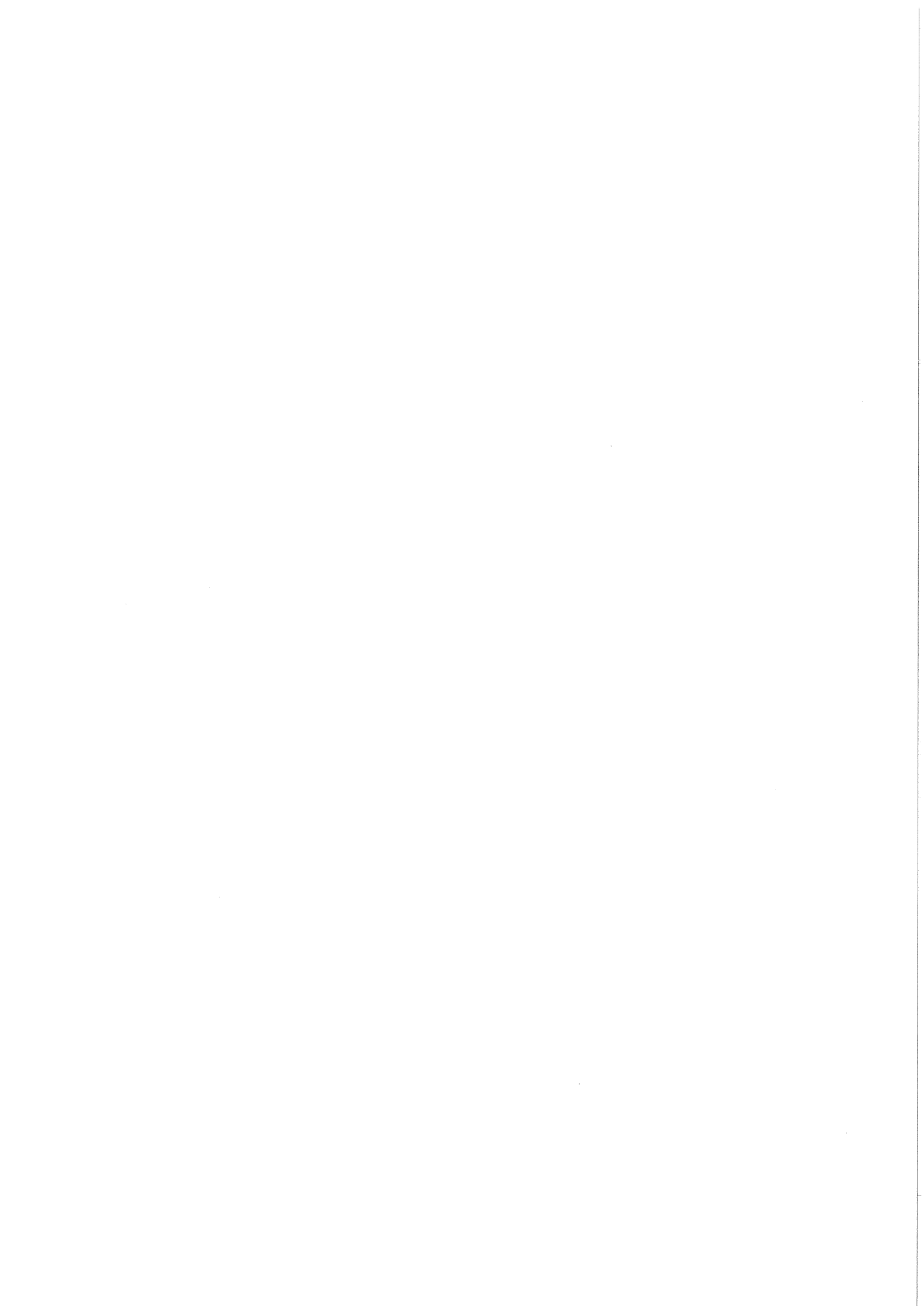

LUMMELUNDA - KINNER

Botanisk inventering

LÄNSSTYRELSEN

Naturvårdsfunktionen 1987

<u>INNEHÅLLSFÖRTECKNING</u>	<u>SID</u>
<u>INLEDNING</u>	1
<u>ÖVERSIKTSKARTA</u>	2
<u>ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV OMRÅDETS VEGETATION</u>	3
<u>Tallskogen</u>	
<u>Området norr och väster om Kinnerstugan</u>	
<u>Lövskog</u>	
<u>Våtmark</u>	
<u>Annan öppen mark</u>	
<u>Området norr och väster om bebyggelsen vid Lummelunds bruk</u>	
<u>Öppen mark</u>	
<u>Lövskogen</u>	
<u>KARTA MED OMRÅDET INDELAT I VEGETATIONSOMRÅDEN</u>	8
<u>BESKRIVNING AV VEGETATIONSOMRÅDEN</u>	9
<u>ARTLISTA</u>	20
<u>KOMMENTARER TILL ARTLISTAN</u>	34
<u>KARTA ÖVER FÖREKOMSTER AV OVANLIGA VÄXTER</u>	37
<u>Källor</u>	38

LUMMELUNDA-KINNER

Botanisk inventering

Jens-Henrik Kloth

Författaren är ensam ansvarig för rapportens innehåll, varför detta ej kan åberopas som representerande länsstyrelsens ståndpunkt.

OMSLAG: Parken vid Lummelundsbruk. Foto: Jens-Henrik Kloth.

Länsstyrelsen i Gotlands län, naturvårdsfunktionen 1987

INLEDNING

Denna botaniska inventering, som är av översiktlig karaktär, har utförts under senare delen av juni och under juli 1985. Inventeringen har tillkommit för att tjäna som underlag för ett beslut om naturvårdsförordnande för området mellan Lummelundsbruk i söder och området nordväst om Kinnerstugan i norr. Inventeringen skall också utgöra grund för den skötselplan som utarbetas för området.

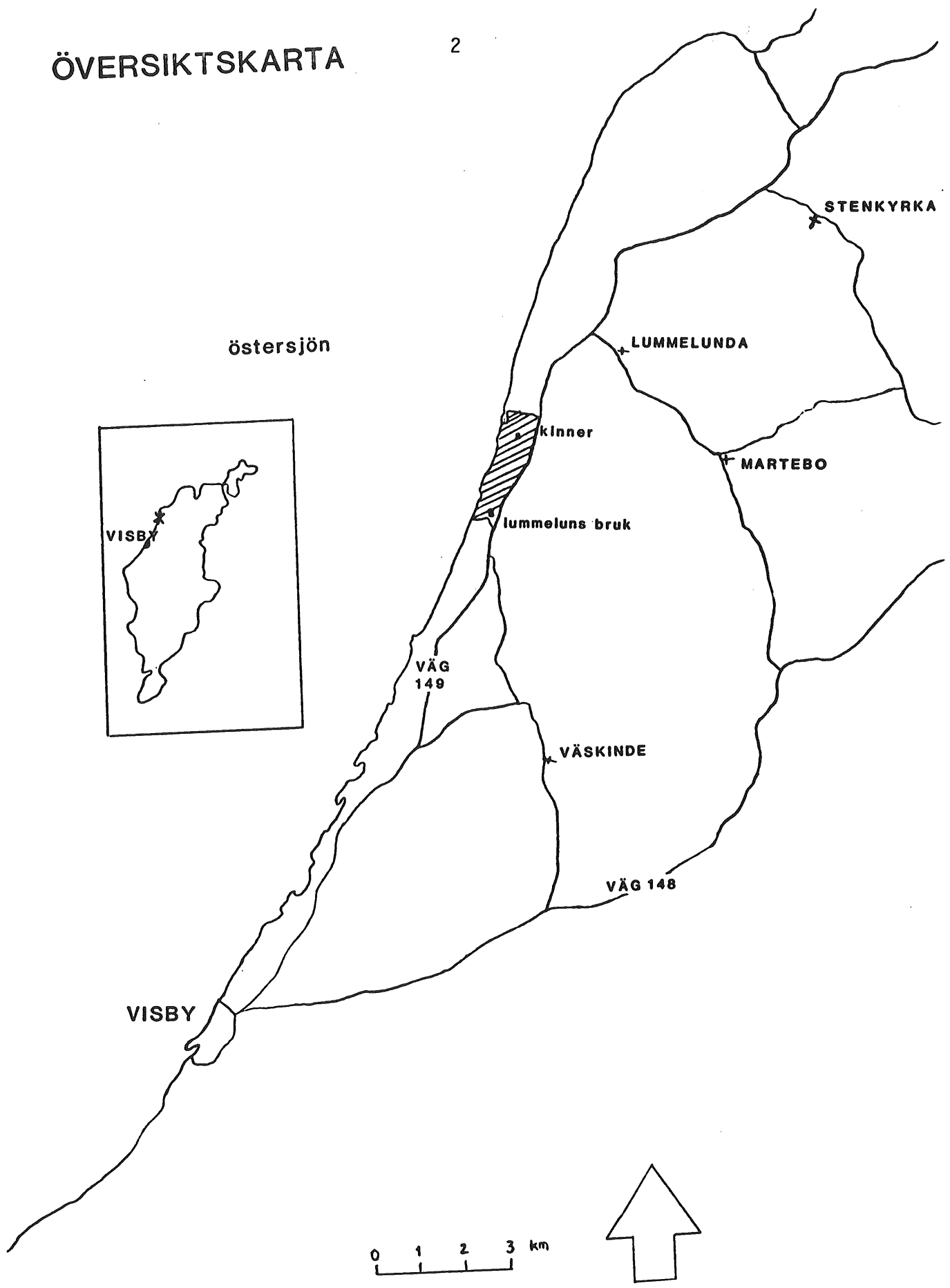
Det område som inventerats stämmer väl överens med det område som föreslagits som naturvårdsområde. Gränserna för det inventerade området framgår av kartan på nästa sida. I inventeringen har även det område som har fastställd byggnadsplan tagits med och områdets totala area uppgår till cirka 180 ha.

Området har delats in i mindre vegetationsområden. Indelningen grundar sig på likhet i vegetation och markanvändning. Tallskogen har till största delen lämnats utanför denna indelning eftersom den är mycket enhetlig och dessutom ej fordrar detaljerade skötselansvisningar. Den behandlas istället i den översiktliga beskrivningen av områdets vegetation.

Något systematiskt letande av växtarter har ej företagits. De arter som presenteras i artlistan är helt enkelt de som noterats vid fältbesöken. De svenska och latinska namnen och den systematiska ordningen i artlistan följer tjugosjätte upplagan av Krok, Almqvist: Svensk flora. Området har dokumenterats fotografiskt med svart-vita fotografier som förvaras i länsstyrelsens arkiv.

ÖVERSIKTSKARTA

2

ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV OMRÅDETS VEGETATION

Tallskogen är den naturtyp som upptar störst del av området. Områdets östra halva och i den mittersta delen även den västra halvan upptas av tallskog. De öppna, starkt kulturpräglade markerna är koncentrerade till ett område väster och norr om Kinnerstugan i norra delen av det inventerade området och till området väster och nordväst om bebyggelsen vid Lummelunds bruk i söder. Det är också inom dessa två delområden som lövskogen återfinns.

Tallskogen

Tallskogen inom området är relativt lite påverkad av skogsbruk i sen tid. I många delar har en stor andel av träden uppnått hög ålder. Kalavverkningar förekommer inte inom området och i den mån skogsbruk har bedrivits i sen tid har uttaget av timmer skett mycket försiktigt. Med undantag för ett parti i södra delen av området, (vegetationsområde 46) har skogsbete inte förekommit på länge inom området. Skogen har därför ett välutvecklat buskskikt bestående främst av ek, ask, hassel, lönn, oxel, vitoxel, rönn, hagtorn, slån, en och rosor i växlande proportioner. I vissa partier är inslaget av trädformiga askar, ekar, lönnar och oxlar stort. Detta gäller främst i anslutning till våtmarkerna och de lövdominerade partierna i områdets norra del, men inslaget av lövträd är stort även i andra delar.

Fältskiktet i tallskogen är nästan uteslutande ängsartat med gräs och örter i en frodig blandning. De vanligaste gräsen är älväxing, bergslok, ängshavre, fårsvingel, kruståtel och backskafting. Slankstarret förekommer ofta och är ibland dominerande. Örter som förekommer rikligt i tallskogen är bland andra svinrot, liljekonvalj, färgmåra, vitmåra, skogsfibbla (*Hieracium* grupp *Sylvaticiformia*), örnbräken och midsommarblomster.

På en del ställen har havet svallat ur markens innehåll av finare material. Marken är där torr och näringsfattig och fältskiktet mindre frodigt och ibland inte ens helt täckande. Här dominerar istället mjölon

tillsammans med torrmarksväxter som gråfibbla och backtimjan.

Området norr och väster om Kinnerstugan

I nordvästra delen av området, norr och väster om Kinnerstugan är landskapet småskaligt och variationsrikt. Våtmarker, öppna ängar, ängar med hagmarkskaraktär och partier med lövskog bildar här en mosaikartad enhet. Markerna har här till största delen legat övergivna de senaste decennierna och har därför vuxit igen kraftigt.

Lövskog

En stor del av lövskogen inom området norr och väster om Kinnerstugan har bildats ur öppna eller halvöppna betesmarker som vuxit igen. I vegetationsområde 8 till exempel, det största lövskogspartiet i detta delområde, står hasselbuketterna nu så tätt att de bildar en lund. I den djupa skuggan under hasseln står döda eller döende enar som visar att området varit öppet för inte så länge sedan. Samtidigt som ett öppet landskapsparti har försvunnit här, har en ny naturmiljö bildats, vilken är värdefull genom att den är ovanlig på Gotland.

Lövträden växer förvånansvärt frodigt inom området med tanke på att marken ofta består av hårt ursvallat klappergrus. Förklaringen ligger i förekomsten av rörligt markvatten, vilket också är orsak till de källkärrsartade våtmarkerna inom området.

Våtmark

Vid sidan om det fåtal agmyrar som förekommer inom området har våtmarkerna till största delen karaktär av källkärr. Axag, knappag och kärrlilja hittar man i de flesta av dessa kärr och i en del förekommer gräsull och trubbtåg. Av orkidéerna växer ängsnycklar, sumpnycklar, kärrknipprot och flugblomster med växlande talrikhet i dessa våtmarker. Flera typiska källkärrsväxter t ex fjälltätört och luktsporre har ej kunnat påträffas. Flera kollektioner av myggnycklar från våtmarkerna i området finns i riksmuséets samlingar. Under senare år har

myggnycklarna inte kunant återfinnas här, vilket inte utesluter att de trots allt kan finnas kvar. Yngsta herbariekollektet i riksmuséets samlingar är från 1925, från kärr nedanför Dr Fries villa, i dag fri-luftsanläggningen Kinnerstugan. (Sturevik och Högström 1984)

Kärren i området kan i allmänhet sägas vara artfattiga. Värdet hos de källkärrsartade våtmarkerna inom området ligger framför allt i att de har en stor sammanlagd yta och att de utgör en del av ett omväxlande landskap som även hyser andra typer av öppna marker.

Regelbundet bete har ej förekommit i våtmarkerna de senaste 30-40 åren, även om bete förekom sporadiskt i delar av våtmarkerna ännu i slutet av 50-talet och början av 60-talet. På grund av att betet har upphört har växter som tidigare hållits undan av kreaturen vandrat in och alltmer förkvävt den ursprungliga källkärrsvegetationen. Framförallt är det blå-tåtel och älvväxing som tar över där axag och knappag tidigare dominerat. På flera ställen drabbas också våtmarkerna av förbuskning sedan betet upphört och marken blivit torrare på grund av dräneringarna. Förbuskningen har sedan i sin tur en uttorkande inverkan på kärren.

De flesta av våtmarkerna inom området är påverkade av dikningar, som utförts för länge sedan. Dikena har ej underhållits i senare tid och har därför i många fall förlorat mycket av sin dränerande verkan. Många diken bidrar emellertid fortfarande starkt till att källkärrsvegetationen lider av uttorkning och att växter från torrare marker vandrar in och alltmer får övertaget över källkärrrens växter.

Förändringen i källkärrrens vegetation kan sammanfattningsvis sägas vara en kombination av det upphörda betet och den uttorkning som dikningarna fört med sig.

Flertalet av agmyrarna inom området är påverkade av dränering. I vissa fall har uttorkning lett till att myrarna börjat förbuskas. Främst är det askplantor som vandrat in.

Annan öppen mark

De öppna ängarna inom området har tidigare varit åkermarker men har troligen inte varit plöjda de senaste 40 åren. Bete har dock förekommit sporadiskt. Igenväxningen går långsamt på dessa före detta åkermarker. På den öppna ängen nära havet i områdets nordvästra del har man tidigare gjort försök med tallplantering men misslyckats eftersom plantorna torkat.

De marker som omger de före detta åkrarna betades till stora delar förr i tiden. Våta och torrare marker ingick då i ett större betesområde. I dag betas endast ett mindre område omedelbart norr och nordväst om Kinnerstugan. Betet har dock varit så svagt att även dessa marker håller på att växa igen.

Området norr och väster om bebyggelsen vid Lummelunds bruk

Väst och nordväst om Lummelunds bruk är landskapet starkt kulturpräglad. Här finns dels lövskog som tidigare varit park, dels stora arealer av helt öppen, tidigare brukad mark och små partier av halvöppen mark med hagmarkskaraktär.

Öppen mark

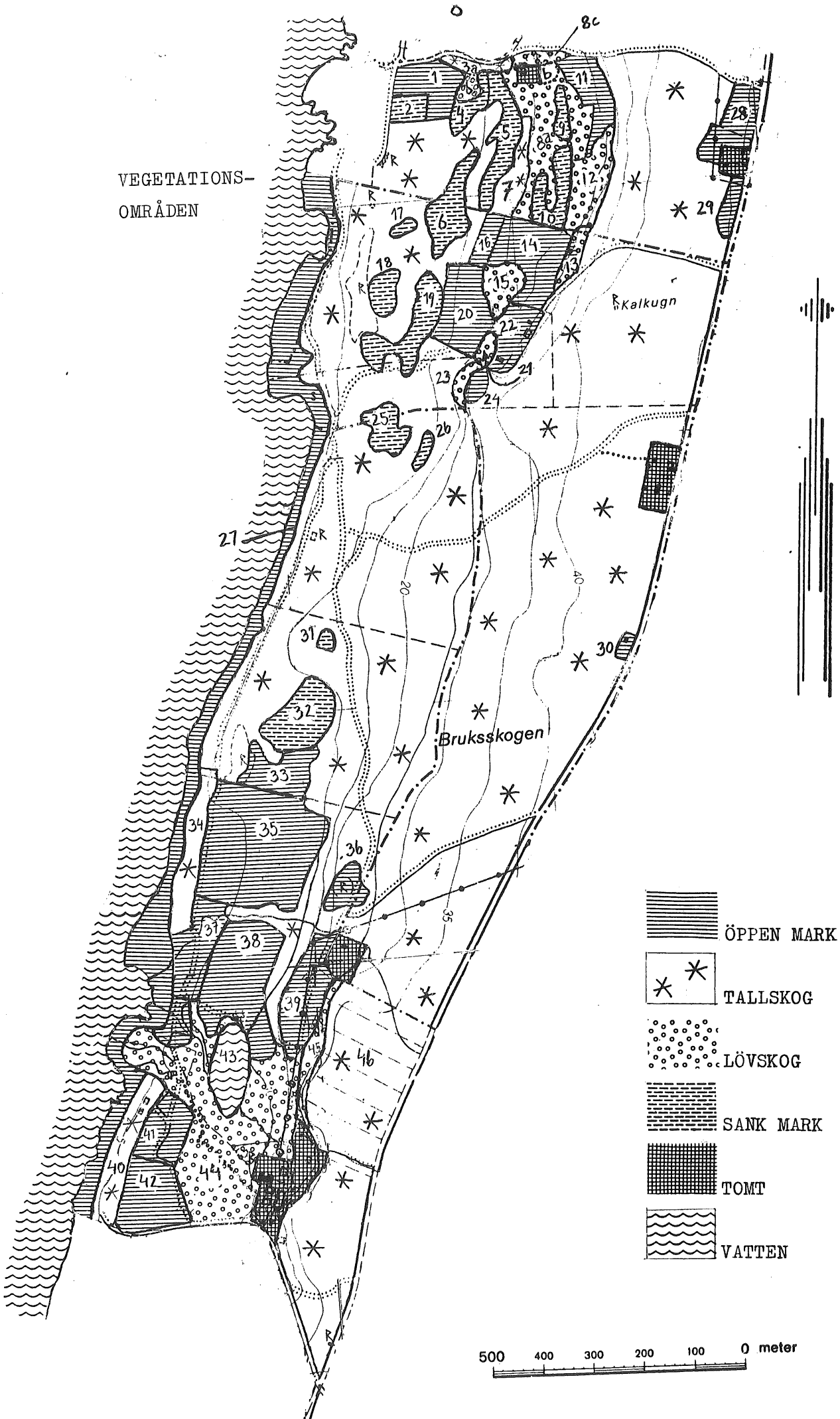
Norr om lövskogen nedanför bebyggelsen vid Lummelunds bruk ligger öppna ängar som tidigare brukats som åkermark eller som betats. Både åkerbruket, vilket mot slutet främst bedrevs som vallodling, och betet, upphörde helt för cirka 10 år sedan. Markerna väster om lövskogen vid Lummelunds bruk har legat övergivna längre än markerna i norr.

De marker som tidigare betats är genomgående magrare än den före detta åkermarken och har ofta ett stort inslag av färggranna torrmarksväxter. Den gamla åkermarken däremot är mestadels fattig på blommor och domineras av höga gräs och frodigt växande lucern. Igenväxningen av de öppna markerna går långsamt. På åkermarken har förbuskningen knappt startat. De tidigare betade markerna befinner sig mestadels i ett tidigt stadium av förbuskning men är på vissa ställen tätt igenvuxna.

Lövskogen

Området omedelbart väst och nordväst om bebyggelsen vid Lummelunds bruk upptas av ett stort lövskogsområde. Den södra delen av denna lövskog, söder om Lummelundaån som rinner genom lövskogen, är från början anlagd som park men har med tiden blivit alltmer vildvuxen och fått karaktären av en naturlig lund. Medan denna vildvuxna park är mycket variationsrik med inslag av många olika trädslag, består lövskogen norr om ån mest av ask och klibbal. Nedanför den nord-sydgående klintbranten norr om Lummelunds bruk, vilken tidigare varit betad, har lövträden tagit över där tallar och enar tidigare dominerade.

VEGETATIONS-
OMRÅDEN

- ÖPPEN MARK
- TALLSKOG
- LÖVSKOG
- SANK MARK
- TOMT
- VATTEN

BESKRIVNING AV VEGETATIONSOMRÅDEN

Områdernas avgränsning kan utläsas av kartan på föregående sida.

1. Öppen mark som tidigare varit brukad som åker. Underlaget består av grus varför marken är torr och mager. Brukad som åker under 20- och 30-talen och även senare vid några tillfällen. Fältskiktet är torrängsartat och tämligen glest. Knylhavre är det dominerande gräset och i övrigt märks färggranna växter som blåeld, gulreseda, rölleka och gråfibbla. Särskilt i sydöstra delen växer rikligt med pimpinell. Tallplantering har utförts men de allra flesta plantorna har dött. Förbuskningen går långsamt och förutom grupper med en och tall i nordvästra delen och en tilltagande förbuskning med ros i sydöstra hörnet, är området helt öppet.

2. Kärrartad våtmark som att döma av den regelbundet rektangulära formen har uppkommit genom grustäkt. Växtligheten domineras av ett frodigt fältskikt där tuvor med blååtåtel och hundstarr (*Carex nigra*) dominerar. Hirstarr, gåsört, åkervinda, ängsruta och älgört är andra växter med påtaglig förekomst. Förutom längs södra och norra kanten där förbuskningen tagit sin början i form av ridåer med getapel och vildapel, saknar området buskar och träd.

3 a. Talldomierat område med ängsartat fältskikt. Till stora delar är området tätt igenvuxet med hassel, oxel, rönn, ek, slån, ros och hagtorn. Enstaka oxlar har vuxit sig höga och i vissa partier dominerar ask och hassel över tall i trädskiktet. Fältskiktet präglas på många ställen av knapp tillgång på ljus och domineras då av blåsippa.

3 b. Lövdominerat område med höga askar och tätstående höga, smala hasselbuketter. Tallen växer här endast enstaka. Tätt igenvuxet i kanten mot angränsande områden. Fältskiktet består mestadels av en matta med blåsippa och vitsippa.

4. Denna del av det sammanhängande källkärrsområdet har bevarat mycket av sin karaktär av källkärr. Detta beror främst på den relativt rikliga fuktigheten. Axag dominerar fortfarande till stora delar över blååtåtel.

Trubbtåg växer rikligt här men kärlliljan och orkidéerna förekommer endast fåtaligt. Gränsen mot den öppna marken i väster utgörs dels av en talldunge på torrare mark och ett enbuskbevuxet avsnitt av myrmarken i sydväst.

5. Våtmark som till största delen är öppen. Har till stora delar förlorat sin källmyrskaraktär även om axag och knappag på sina ställen dröjt sig kvar ganska rikligt. På grund av dränering och upphört bete är blååteln nu dominerande och även en hel del svinrot har invandrat. Förbuskningen har ställvis gått långt med högvuxna enar och livskraftiga tallar enstaka och i grupp. I kanten mot angränsande skogsområden är förbuskningen i många avsnitt kraftig med brakved och ask.

6. Våtmark med källkärrskaraktär som till stora delar är ordentligt blöt trots företagna dikningar. Blååtelns invandring har därför ej gått så långt. Axag och i vissa fall knappag är fortfarande till stora delar dominerande. Även kärlliljan förekommer här rikligt och sumpnycklar och flugblomster växer utspritt. Förbuskningen går endast långsamt och de halvmeterhöga, vresiga tallar som växer utspritt över myren tillväxer endast långsamt.

7. Talldominerat område. I norra delen är uppslaget av hassel och ask kraftigt som följd av att trädsiktet gallrats. Det frodiga fältskiktet domineras här delvis av ramslök. Blåhallon växer annars rikligt och ak-lejor sätter färg på floran.

I södra delen är tallskogen tät, mestadels med ganska spensliga träd. Här är fältskiktet svagare utvecklat med blåsippa och vitsippa som dominanter.

8 a. Lövskog som till stora delar har karaktär av lund. Hasseln dominerar genomgående området men inslaget av högvuxna askar är överallt stort. Askarna har ofta kandelaberform med många stammar som är knotigt vuxna. I buskskiktet hittar man döda eller tynande enbuskar som vittnar om att skogen slutit sig först i sen tid. Här och var finns också enstaka gläntor insprängda. Områdets frodiga lövvegetation är möjlig tack vare det rörliga markvattnet. I kanten mot angränsande områden är buskskiktet of-

ta snårigt. I stora delar av området dominerar ramslöken i fältskiktet. Våraspekten är troligen mycket vacker. I många partier täcks marken av blåsipps- och vitsippsblad. Sårläka och tvåblad är andra vanliga växter. På några ställen täcks marken av murgröna som också klättrar på stammarna.

8 b. Del av område 8 som gallrats kraftigt och där nu endast höga, glest stående askar återstår.

8 c. Del av område 8 som har ett tätt igenvuxet buskskikt av hagtorn, ask och ros. Trädskiktet av ask har dålig slutenhet. Hasselbuketterna är ej så väl utvecklade som i övriga delar av området.

9. Våtmark vars karaktär av källkärr till största delen gått förlorad. Fortfarande förekommer dock växter som axag, kärrlilja, sumpnycklar, kärrknipprot och gräsull. På grund av uttorkningen och det inställda betet har blååtätel tillsammans med svinrot invaderat och nästan helt kvävt källkärrsväxterna.

10. Fuktig ängsmark som till största delen är öppen. Området har delvis bevarat karaktär av källkärr, bl a har en hel del axag och kärrlilja och enstaka sumpnycklar stannat kvar. Blååtätel, älväxing och svinrot har dock till största delen tagit över på grund av att området omgärdats av diken och genom att betet upphört. Älgörten dominerar i dikena och i stora delar av områdets västra utlöpare. I den västra delen av området och framförallt i det parti som skiljer de båda delarna, är igenväxningen med unga askar påtaglig. I hela området ser man mängder med små askskott i grässvålen.

11. Halvöppet område på klapperstensmark. I norra delen står grupper av ask och hassel tätt. Rosbuskar och enar växer också utspritt. En stor yta i södra delen är nästan helt utan träd och buskar. Mot tallskogen i öster bildar höga och kraftiga hasselbuketter en tät ridå. Hasselns stammar är här mycket kraftiga. Över stora ytor saknar den sterila klapperstenen växtlighet. Där växtlighet förekommer är fältskiktet frodigt i vissa partier med höga gräs, främst med knylhavre medan torrängsväxtlighet med bl a blåeld, fältsippor och fetknoppar förekommer i andra delar.

12. Lövskog så gott som enbart bestående av ask. Buskskikt av ask och hassel med inslag av skogstry. Till stora delar är marken som består av klapperstenar helt bar. Bitvis är dock fältskiktet tätt, ofta dominerat av ramslök. Inslaget av nejlikrot, smörblommor och skogslök är stort. Enstaka kungsljus är också framträdande. På branten i östra delen av området börjar tallen göra sig gällande. Den rikliga förekomsten av hassel dominerar dock intrycket. På branten växer skott av stor skogslilja på flera ställen.

13. Lövskogsparti som domineras av smala, höga och tätt växande hasselbuketter tillsammans med unga höga askar och lönnar. I norra delen är området mer lundartat, ej så tätt och med kraftiga askar. I vissa delar är inblandningen av tallar kraftig. Skogstry växer mycket rikligt i buskskiktet i hela området. Vårfloran är troligen mycket vacker eftersom fältskiktet domineras av vit- och blåsippor.

14. Frisk till fuktig ängsmark med hagmarkskaraktär. Området har betats under senare år men betet har varit så svagt att området håller på att växa igen. Träd och buskar förekommer mest i grupper. Ofta växer höga askar omgärdade av hagtorn, vildapel, slån och rosor. Några ekar och vildaplar som står solitärt bär prägel av betet. Fältskiktet är delvis dominerat av frodigt gräs, främst hundäxing och ängssvingel. I andra delar är fältskiktet mer betespräglad och blomrikt med typiska ängsväxter som tusensköna, röd- och vitklöver, ängssyra och prästkrage. I det högvuxna gräset växer sibirisk hundlola mycket talrik. I nordöstra delen av området finns en liten brya vars växtlighet domineras av grodmöja.

15. Lövskogsparti dominerat av ek, ask och hassel. Området har betats svagt under senare år. I västra delen dominerar eken medan höga betespräglade hasslar härskar i den östra delen. Buskskiktet är delvis tätt igenvuxet av skogstry. En mängd stenhögar på marken gör att fältskiktet är glest på många ställen. Blåsippa, gullviva, nejlikrot och hundkex är annars de mest påtagliga växterna. Områdets utlöpare mot söder har glesare buskskikt och domineras av unga men höga askar. Fältskiktet består här mest av frodigt med hundkex.

16. Helt öppen äng som tidigare brukats som åker och under senare år varit betad. I den övre, östra delen är ängen frisk med en lågvuxen, blomrik flora. Knylhavre, ängsgröe, darrgräs och hundäxing är här de vanligaste gräsen. En hel del gullviva blommor här under vår och försommar. Högsommarens blomsterprakt består främst av prästkrage, liten blåklocka, praktbrunört och rödklöver. Nedre delen av ängen är fuktig och domineras till stora delar av slankstarr, ofta med ett stort inslag av ryltåg.

17. Våtmark vars centrala del upptas av agklon. Norr om denna agklon dominerar axag medan knappag härskar på en yta söder om ägen. En lågvuxen matta av starr och blååtätel omger detta konglomerat av olika agarter.

18. Myr som helt domineras av takag men som hyser inslag av bunkestarr, älgört och fackelblomster. Ett dike från myrens norra del har gjort myren torrare vilket troligen är anledningen till att den invaderas av askplantor.

19. Våtmark med källkärrsvegetation som har olika utbildning i olika delar. Den sydvästra utlöparen som är nästan helt plan är ordentligt fuktig. Axag och knappag hävdar sig här fortfarande bra mot blååtäteln som ej växer så tätt som i den sydöstra delen. Kärrknipproten har här en massförekomst och brudsporren förekommer rikligt. Förbuskningen som sker främst med brakved och enbuskar, går ej så snabbt som i sydöstra delen.

I sydöstra delen av området har igenväxningen gått längre än i sydvästra och norra delen. Blååtäteln behärskar här fältskiktet som också har stort inslag av älväxing. I vissa delar är förbuskningen kraftig främst med asksly.

Våtmarkens norra del har fortfarande ett mycket stort inslag av axag och knappag. Bara i de torraste partierna härskar blååtätel tillsammans med älväxing. Nedanför en sluttning som skär igenom myren står ett rikt bestånd med gräsull. I sydöstra kanten av denna norra utlöpare av kärret växer en agklon. Kärrtisteln växer rikligt över hela denna del av myren.

20. Öppen äng som tidigare varit brukad som åker. Marken är torr och

ängshavre och svartkämpar är de vanligaste växterna. Blåeld, tusensköna, malört, rölleka och vitklöver är andra påtagliga inslag i florán. Förbuskningen befinner sig i ett tidigt stadium, bara i sydvästra delen har en del rosenbuskar gjort sitt intåg.

21. Litet lövskogsparti där ask, ek och oxel är dominerande träd i större delen. I södra delen dominerar dock hassel. Buskskiktet har röjts och är därför glest. Den sluttande marken täcks av klappersten och fältskiktet är glest, främst bestående av hundkex och skelört. Förvildad bergklint utgör ett färggrant inslag.

22. Öppen äng, tidigare brukad som åker. Buskar saknas fortfarande nästan helt. Den nedre delen av ängen är frisk och näringsrik och domineras av lucern och olika gräs av vilka ängshavre och hundäxing märks mest. Övre delen är torrare och hyser inslag av bl a blåeld, gul fetknopp, liten blåklocka och humlelucern. I nordvästra hörnet av ängen står resterna efter en gammal fruktodling. På södra delen av ängen står en gles ridå med lönnar.

23. Skogen omedelbart nedanför den 10-15 meter höga klinten domineras av hassel, oxel och unga askar. Insprängt bland lövträden står tallar av vilka många är gamla och vackra. Buskskiktet är tätt främst av skogsstry. Fältskiktet är svagt utvecklat mest med vit- och blåsippan. Området får till stor del sin karaktär av de mängder med stora block som rasat ned från klinten.

24. Området uppe på klinten består av öppna ytor omgivna av buskage. Floran är mestadels torrängartad med arter som vit fetknopp, svartkämpar, harmynta och femfingerört. Frodigare partier förekommer, där ludd- och knylhavre dominerar. Buskagen med rosor, slån och en expanderar, men motverkas i någon mån av trampet från besökare som kommer för att titta på utsikten och av kaninernas bete.

25. Myr som helt domineras av ag. I myren ligger en liten skogsholme omgiven av fuktängar som domineras av blååtätel. I sydöstra delen övergår agmyren i en liten, öppen fuktäng.

26. Litet fuktstråk dominerat av blåtåtel och älvväxing och med inslag av axag.

27. Den öppna marken mellan strandlinjen och skogen innanför varierar i bredd mellan 15 och 50 meter. Marken består till största delen av en blandning av kalkstenar och sand men i vissa partier av renare sand. Vegetationen är mestadels torrbacksartad med fårsvingel, backglim, solvända, gulmåra och svartkämpar som typer. Denna flora bär prägel av tidigare bete och bibehålls nu till viss del genom det utsatta, strandnära läget och genom besökarnas slitage. Närmast strandlinjen växer diverse mållor på en svagt utvecklade tångvall, i sällskap av bl a marviol. Vejde växer i grupper här och där. På några ställen är strandlinjen utbyggd av småblock som ligger tätt med finmaterial emellan. Här är stranden översvämmad under delar av året och floran är lågt hållen med strandängskaraktär. Rödsvingel, gulkämpar, strandaster, salttåg, klöverärt och strandkrypa är växter som återfinns här.

Främst i södra delen av området, ett stycke norr om Lummelundaåns mynning är den öppna strandzonen bredare och utbildad som en klapperstrand med gles växtlighet.

På många ställen längs stranden ser man tecken till begynnande förbuskning i form av små grupper med vildapel, brakved och en. Tallskogen ser ibland också ut att expandera då unga tallar fått fäste långt nedanför det egentliga skogsbrynet.

I större delen av området övergår den öppna strandzonen i en tallskog som ofta är gles och består av marvuxna träd och reser sig successivt inåt land.

28. Åkermark.

29. Hästbetad hage som delvis är tallskogsbevuxen.

30. Slätteräng.

31. Liten agmyr med stort inslag av bunkestarr. Vattenmynta växer rikligt där agen är gles.

32. Myr där agen härskar så gott som ensam. Enstaka bladvass-strån har trängt sig in i myrvidden. I kanterna förekommer mer näringskrävande växter som kärrbräken, videört och vänderot. Ett dike som grävts genom södra delen av myren och leder ut mot stranden har lett till en viss dränering, men myren är fortfarande ordentligt blöt. Buskar som spridit sig ut över myren, särskilt från den västra sidan kan dock vara tecken på uttorkning.

33. Öppet eller halvöppet område som tidigare varit skogsbevuxet och som senare ser ut att ha betats. Grupper med ros- och hagtornsbuskage står utspridda medan buskar av oxel, vitoxel och en växer enstaka. Ett antal tallplantor som nått ett par meters höjd ser ut att vara självsådda. Floran har torrmarkskaraktär med bl a rikligt med solvända, brudbröd, pimpinell och färgmåra. En tät ridå av unga tallar bildar gräns mot äldre tallskog i öster och mot agmyren i norr.

34. Strandskogsparti med hög slutenhet i krontaket och med ett ganska öppet buskskikt. De vresigt vuxna tallarna som dominerar, har sällskap av trädformiga oxlar, lönnar och ekar. Fältskiktet är frodigt med gräs och höga örter. Mot öster är buskskiktet tätt av rosor, getaplar och kraftiga, nästan trädformiga trybuskar.

35. Åkermark som ej har brukats under senare år. Växtligheten består mest av höga gräs och örter, främst hundäxing, knylhavre, timotej, hundkex och lucern. Buskar saknas fortfarande. En kraftigt vuxen vildapel står solitärt i sydöstra delen.

36. Ett till största delen öppet område. Södra delen består av en tidigare uppodlad eller betad äng på torr och mager mark. På ängen står enstaka en- och rosbuskar. Fältskiktet domineras här av knylhavre som har inslag av blåeld och myskmalva. Norr om ängen är området enbuskbevuxet med några glest stående tallar. Här dominerar torrmarksväxtlighet med bl a tätt med blåeld. Östra delen av området består av ett igenväxande grustag där torrmarksfloran bl a består av rikligt med pimpinell. Söder om området växer ett litet bestånd av tallar och närmast bäckfåran står ett tätt bestånd med unga smala aspar.

37. Halvöppet, tidigare betat område som i vissa delar håller på att förbuskas ganska snabbt. Norra delen av området domineras av enbuskar med stort inslag av rosbuskar. Södra delen är fortfarande till stora delar öppen, utan eller med endast glest med slån- och rosbuskar. I anslutning till ån som rinner genom området växer slån, vide och hagtorn mycket tätt och fältskiktet är här också mycket frodigt. Över mindre ytor i området har vegetationen fortfarande prägel av betet med en färggrann torrmarksflora med bl a brudbröd, blåeld, pimpinell och solvända. Till största delen har dock höga gräs och örter tagit över.
38. Öppen äng som varit brukad som åker. Större delen av ängen är frisk och domineras av höga gräs och örter, främst knylhavre, hundäxing, lucern och ogräsmaskros. Ängens centrala del är fuktigare och hyser bl a kraftiga bestånd av rosendunört och en mängd tuvor med rörsvingel (*Festuca arundinacea* ssp. *arundinacea*). Låga rosenbuskar växer glest utspridda över ängen.
39. Äng som odlats för länge sedan och som i senare tid varit betad. Marken är mestadels ganska torr och knylhavre är den dominerande växten. Blåeld, myskmalva, vädtklint och rödklint förekommer ganska rikligt. På ängens västra och sydöstra del förekommer kraftiga buskage av låga slånbuskar. I övrigt växer rosbuskar och ett fåtal enar utspridda.
40. Strandnära skogsparti som domineras av tall. Inslaget av lövträd i form av ek och ask är stort och buskar som klippoxel och hassel förekommer rikligt. Mot stranden är buskskiktet glest men i östra delen delvis tätt. Fältskiktet är frodigt ängsartat.
41. Äng som tidigare brukats som åker men som nu sedan länge ligger övergiven. Buskar och trädplantor i form av ros, hassel och tall invandrar långsamt. Kulturspridda buskar, t ex silverpoppel och syren förekommer också. Höga gräs, främst knylhavre, dominerar ängens växtlighet. I vissa delar förekommer rikligt med lucern och pukvete. Salepsroten har en rik förekomst på denna äng.
42. Äng som förr brukats som fruktodling och åker. Växtligheten domine-

ras i den östra delen av knylhavre som har stort inslag av pukvete och prästkrage. Ängens västra halva har troligen brukats vid något tillfälle i sen tid och har en frodigare växtlighet främst av hundkex och lucern. Salepsrot växer mycket rikligt på ängens centrala del. Västra delen av ängen saknar buskar, medan östra delen hyser ensamt stående tall- och askplantor och ros-, slån- och hagtornsbuskar.

43. Damm som anlagts för fiskodling under 1970-talet. Dammen begränsas runt om av en jordvall på vilken popplar och pilar har planterats. På jordvallen har främst "ogräs" som åkertistel och åkerfräken infunnit sig. På östra sidan om dammen är markerna fuktiga och bitvis dominerade av älgört. I dammen har växtlighet snabbt infunnit sig, främst i form av bredkaveldun och säv.

44. Lövskogsområde vars södra del, söder om ån som rinner genom området, från början anlagts som engelsk park. Denna park har under lång tid fått utvecklas i stort sett fritt och har nu nästan helt förlorat sin karaktär av park. Trädskiktet har nått hög slutenhet så att parken blivit lundartad med ett buskskikt som hämmas av brist på ljus. Gamla och höga askar dominerar den före detta parken tillsammans med ekar och hasslar. Lönn, lundalm, alm, skogslind, bok, hästkastanj, asp, knäckepil, poppel, silverpoppel och flera andra träd och buskar förekommer också. Ån kantas till stora delar av höga och kraftiga klibbalar. Många lövträd har uppnått hög ålder och har därför håligheter i stammarna.

Fältskiktet i den gamla parken domineras till största delen av ramslök. Under sommaren växer kirskål och hundkex upp och skuggar ramslöken. Ett par stora öppna ängar som tidigare slagits årligen, ligger insprängda i parken. De är till stora delar mycket blomsterrika men har delvis invaderats av täta älgörtsbestånd.

Norr om ån som rinner genom området är lövskogen yngre och har till stor del uppstått i sen tid, ur tidigare öppna marker. Ask och till viss del klibbal, växer här mestadels utan insalg av andra trädslag. På några ställen är buskskiktet tätt av sly. Norr om bebyggelsen finns ett trädlöst område där sly av ask och lundalm växer mycket tätt.

45. Markerna omedelbart nedanför klintbranten domineras av unga lövträd av vilka ask dominerar men även lönn och oxel är rikliga. En hel del tallar, vilka är äldre än lövträden förekommer också. I takt med att lövträd intagit sluttningen har enbuskarna som tidigare vuxit frodigt, till stor del tynat och dött av bristen på ljus och buskskiktet är nu mestadels ganska öppet. På ett ställe där klintbranten är insnörd är vegetationen lundartad med kraftiga askar och ett frodigt fältskikt främst med skelört, hundkex och ramslök. Ut mot ängen är buskskiktet tätt av slån och rosor.

46. Tallskog som varit fårbetad i sen tid. Skogen är relativt gles och består till stor del av gamla, kraftiga och vackert vuxna tallar. Buskskiktet är mycket glest som ett resultat av betet. Fältskiktet är mestadels frodigt ängsartat.

ARTLISTA

Följande artlista upptar de kärlväxtarter som påträffats i området under inventeringsarbetet. Systematiskt letande efter arter har företagits endast i liten utsträckning, varför en hel del arter säkerligen förbigåtts. Eftersom inventeringen utförts under senare delen av juni och under juli månad är särskilt de vårbloommande arterna underrepresenterade. De planterade träden och buskarna i lövskogen väster om Lummelunds bruk har ej tagits med i listan. De svenska och latinska namnen och den systematiska ordningen följer tjugosjätte upplagen av Krok, Almqvist: Svensk flora.

EQUISETACEAE

<i>Equisetum arvense</i>	åkerfräken
<i>E. palustre</i>	kärrfräken
<i>E. fluviatile</i>	sjöfräken
<i>E. variegatum</i>	smalfräken

POLYPODIACEAE

<i>Pteridium aquilinum</i>	örnbräken
<i>Asplenium tichomanes</i>	svartbräken
<i>Thelypteris palustris</i>	kärrbräken

PINACEAE

<i>Pinus sylvestris</i>	tall
<i>Picea abies</i>	gran

CUPRESSACEAE

<i>Juniperus communis</i>	en
---------------------------	----

TAXACEAE

<i>Taxus baccata</i>	idegran
----------------------	---------

ALISMATACEAE

<i>Baldellia ranunculoides</i>	flocksvalling
--------------------------------	---------------

JUNCAGINACEAE

Triglochin palustris käärsälting

LILIACEAE

Allium ursinum ramslök
A. scorodoprasum skogslök
A. vineale sandlök
Tofieldia calyculata kärrlilja
Convallaria majalis liljekonvalj

JUNCACEAE

Juncus gerardi salttåg
J. bufonius vägtåg
J. articulatus ryltåg
J. subnodulosus trubbtåg
Luzula campestris knippfryle
L. pilosa vårfryle

POACEAE

Phragmites australis vass
Phalaris arundinacea rörflen
Anthoxantum odoratum vårbrodd
Phleum pratense ssp. pratense timotej
Alopecurus arundinaceus svartkavle
Agrostis stolonifera krypven
A. capillaris rövden
Calamagrostis varia piggrör
Deschampsia flexuosa kruståtel
D. cespitosa tuvtåtel
Arrhenaterum pratense ängshavre
A. pubescens luddhavre
A. elatius knylhavre
Danthonia decumbens älvväxing
Melica nutans bergsslök
M. ciliata grusslök
Molinia caerulea blåttåtel

<i>Briza media</i>	darrgräs
<i>Dactylis glomerata</i> ssp. <i>glomerata</i>	hundäxing
<i>Poa annua</i>	vitgröe
<i>P. trivialis</i>	kärrgröe
<i>P. pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>	ängsgröe
<i>P. compressa</i>	berggröe
<i>Glyceria fluitans</i>	mannagräs
<i>G. plicata</i>	skånskt mannagräs
<i>Festuca ovina</i>	fårsvingel
<i>F. rubra</i> ssp. <i>pruinosa</i>	rödsvingel
<i>F. pratensis</i>	ängssvingel
<i>F. arundinaceae</i> ssp. <i>arundinaceae</i>	rörsvingel
<i>Lolium perenne</i>	engelskt rajgräs
<i>Bromus erectus</i>	raklost
<i>B. hordeaceus</i>	luddlost
<i>Brachypodium pinnatum</i>	backskäfting
<i>B. sylvaticum</i>	lundskafting
<i>Elymus repens</i>	kvickrot
<i>Leymus arenarius</i>	strandråg
SPARGANIACEAE	
<i>Sparganium emersum</i>	igelknopp
THYPHACEAE	
<i>Typha latifolia</i>	bredkaveldun
CYPERACEAE	
<i>Scirpus maritimus</i>	havssäv
<i>S. lacustris</i>	säv
<i>Eleocharis palustris</i> ssp. <i>palustris</i>	knappsäv
<i>Eriophorum latifolium</i>	gräsull
<i>Cladium mariscus</i>	ag
<i>Schoenus nigricans</i>	knappag
<i>S. ferrugineus</i>	axag
<i>Carex disticha</i>	plattstarr
<i>C. divulsa</i>	långstarr

<i>C. digitata</i>	vispstarr
<i>C. tomentosa</i>	luddstarr
<i>C. hirta</i>	grusstarr
<i>C. pseudocyperus</i>	slokstarr
<i>C. oederi</i>	ärtstarr
<i>C. hostiana</i>	ängsstarr
<i>C. sylvatica</i>	skogsstarr
<i>C. panicea</i>	hirsstarr
<i>C. flacca</i>	slankstarr
<i>C. nigra</i>	hundstarr
<i>C. elata</i>	bunkestarr
<i>C. acuta</i>	vass-starr
<i>C. extensa</i>	segstarr

ORCHIDACEAE

<i>Orchis militaris</i>	johannesnycklar
<i>O. mascula</i>	sankt pers nycklar
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	ängsnycklar
<i>D. traunsteineri</i>	sumpnycklar
<i>Anacamptis pyramidalis</i>	salepsrot
<i>Gymnadenia conopsea</i>	brudsporre
<i>Platanthera bifolia</i>	nattviol
<i>Ophrys insectifera</i>	flugblomster
<i>Cephalanthera damasonium</i>	storsyssla
<i>Epipactis helleborine</i>	skogsknipprot
<i>E. atrorubens</i>	purpurknipprot
<i>E. palustris</i>	kärrknipprot
<i>Listera ovata</i>	tvåblad
<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot

SALICACEAE

<i>Populus alba</i>	silverpoppel
<i>P. tremula</i>	asp
<i>Salix fragilis</i>	knäckepil
<i>S. caprea</i>	sälg
<i>S. cinerea</i>	gråvide

CORYLACEAE

Corylus avellana hassel

BETULACEAE

Betula pendula vårtbjörk
B. pubescens glasbjörk
Alnus glutinosa klibbal

FAGACEAE

Quercus robur ek

ULMACEAE

Ulmus minor lundalm

URTICACEAE

Urtica dioica brännässla

POLYGONACEAE

Polygonum persicaria åkerpilört
P. aviculare trampört
Rumex acetosa ängssyra
R. crispus krusskräppa
R. obtusifolius tomtskräppa

CHENOPODIACEAE

Chenopodium album svinmolla
Atriplex prostrata spjutmolla

CARYOPHYLLACEAE

Silene alba vitblära
S. nutans backglim
S. vulgaris ssp. *vulgaris* smällglim
Gypsophila fastigiata såpört
Stellaria media våtarv

<i>S. graminea</i>	grässtjärnblomma
<i>Cerastium arvense</i>	fältarv
<i>Honkenya peploides</i>	saltarv
<i>Herniaria glabra</i>	knytling

RANUNCULACEAE

<i>Ranunculus ficaria</i>	svalört
<i>R. flammula</i>	ältrununkel
<i>R. repens</i>	revsmörblomma
<i>R. bulbosus</i>	knölsmörblomma
<i>R. acris ssp. acris</i>	smörblomma
<i>R. auricomus</i>	majsmörblomma
<i>R. trichophyllus ssp. trichophyllus</i>	grodmöja
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa
<i>Anemone nemorosa</i>	vitsippa
<i>Pulsatilla pratensis</i>	fältsippa
<i>Thalictrum flavum</i>	ängsruta
<i>Caltha palustris</i>	kabbleka
<i>Aquilegia vulgaris</i>	akleja

BERBERIDACEAE

<i>Berberis vulgaris</i>	berberis
--------------------------	----------

PAPAVERACEAE

<i>Papaver rhoeas</i>	kornvallmo
<i>Chelidonium majus</i>	skelört

BRASSICACEAE

<i>Sinapis arvensis</i>	åkersenap
<i>Cakile maritima</i>	marviol
<i>Erysimum cheiranthoides ssp. cheiranthoides</i>	åkerkårel
<i>Arabis hirsuta</i>	lundtrav
<i>Barbarea vulgaris ssp. arcuata</i>	sommargyllen
<i>Rorippa nasturtium-aquaticum x microphylla</i>	

<i>Isatis tinctoria</i>	vejde
<i>Alyssum alyssoides</i>	grådådra
RESEDACEAE	
<i>Reseda lutea</i>	gulreseda
CRASSULACEAE	
<i>Sedum acre</i>	gul fetknopp
<i>S. album</i>	vit fetknopp
SAXIFRAGACEAE	
<i>Ribes rubrum</i>	röda vinbär
ROSACEAE	
<i>Malus sylvestris</i>	vildapel
<i>M. domestica</i>	apel
<i>Sorbus rupicola</i>	klippoxel
<i>S. hybrida</i>	finnoxel
<i>S. intermedia</i>	oxel
<i>S. aucuparia</i>	rönn
<i>Crataegus calycina</i> ssp. <i>calycina</i>	korallhagtorn
<i>Cotoneaster integerrimus</i>	oxbär
<i>Prunus spinosa</i>	slån
<i>Sanguisorba minor</i> ssp. <i>minor</i>	pimpinell
<i>Agrimonia eupatoria</i>	småborre
<i>Alchemilla vulgaris</i>	daggkåpa
<i>Potentilla norvegica</i>	norsk fingerört
<i>P. argentea</i>	femfingerört
<i>P. erecta</i>	blodrot
<i>P. reptans</i>	revfingerört
<i>P. anserina</i>	gåsört
<i>Fragaria vesca</i>	smultron
<i>F. viridis</i>	backsmultron
<i>Geum rivale</i>	humleblomster
<i>G. urbanum</i>	nejlikrot
<i>Rubus caecius</i>	blåhallon

<i>R. saxatilis</i>	stenbär
<i>Rosa canina</i>	stenros
<i>R. dumalis</i>	nyponros
<i>R. rubiginosa</i>	äppelros
<i>Filipendula ulmaria</i>	älggräs
<i>F. vulgaris</i>	brudbröd

FABACEAE

<i>Lathyrus pratensis</i>	gulvial
<i>Vicia sepium</i>	häckvicker
<i>V. sativa</i>	fodervicker
<i>Oxytropis pilosa</i>	luddvedel
<i>Lotus corniculatus</i>	käringtand
<i>Tetragonolobus maritimus</i>	klöverärt
<i>Anthyllis vulneraria</i>	getväppling
<i>Medicago sativa</i>	blålucern
<i>M. falcata</i>	gullucern
<i>M. lupulina</i>	humlelucern
<i>Trifolium repens</i>	vitklöver
<i>T. medium</i>	skogsklöver
<i>T. pratense</i>	rödklöver
<i>Ononis repens</i>	puktörne

GERANIACEAE

<i>Geranium sanguineum</i>	blodnäva
<i>G. sylvaticum</i>	skogsnäva
<i>G. robertianum</i>	stinknäva

LINACEAE

<i>Linum catharticum</i>	vildlin
--------------------------	---------

POLYGALACEAE

<i>Polygala vulgaris</i>	jungfrulin
<i>P. amarella</i>	rosettjungfrulin

ACERACEAE

Acer platanoides

lönn

A. pseudoplatanus

tysk lönn

RHAMNACEAE

Rhamnus cathartica

getapel

Frangula alnus

brakved

MALVACEAE

Malva sylvestris

rödmalva

M. moschata

myskmalva

HYPERICACEAE

Hypericum perforatum

äkta johannesört

CISTACEAE

Helianthemum nummularium

solvända

LYTHRACEAE

Lythrum salicaria

fackelblomster

ONAGRACEAE

Epilobium angustifolium

mjölke

E. parviflorum

luddunört

E. hirsutum

rosendunört

CORNACEAE

Cornus sanguinea

skogskornell

ARALIACEAE

Hedera helix

murgröna

APIACEAE

Anthriscus sylvestris

hundloka

<i>Chaerophyllum temulum</i>	hårkörvel
<i>Torilis japonica</i>	rödkörvel
<i>Daucus carota</i>	vildmorot
<i>Angelica sylvestris</i>	strätta
<i>Heracleum sphondylium</i> ssp. <i>sibiricum</i>	sibirisk björnlöka
<i>Pastinaca sativa</i>	palsternacka
<i>Berula erecta</i>	bäckmärke
<i>Pimpinella saxifraga</i>	bockrot
<i>Carum carvi</i>	kummin
<i>Aegopodium podagraria</i>	kirskål
<i>Sanicula europaea</i>	sårläka

PYROLACEAE

<i>Monotropa hypopitys</i>	tallört
----------------------------	---------

ERICACEAE

<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbär
<i>V. vitis-idaea</i>	lingon
<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	mjölon
<i>Calluna vulgaris</i>	ljung

PRIMULACEAE

<i>Primula veris</i>	gullviva
<i>P. farinosa</i>	majviva
<i>Lysimachia vulgaris</i>	videört

OLEACEAE

<i>Syringa vulgaris</i>	syren
<i>Fraxinus excelsior</i>	ask

GENTIANACEAE

<i>Centaureum littorale</i>	kustarun
-----------------------------	----------

MENYANTHACEAE

<i>Menyanthes trifoliata</i>	vattenklöver
------------------------------	--------------

APOCYNACEAE

Vinca minor vintergröna

ASCLEPIADACEAE

Vincetoxicum hirsutum tulkört

RUBIACEAE

Galium boreale vitmåra
G. verum gulmåra
G. album stormåra
G. uliginosum sumpmåra
G. palustre vattenmåra
G. triandrum färgmåra
G. aparine snärjmåra
G. rotundifolium gotlandsmåra

CONVOLVULACEAE

Convolvulus arvensis åkervinda
Cuscuta epithymum ljungsnärja

BORAGINACEAE

Asperugo procumbens paddfot
Myosotis scorpioides äkta förgätmigej
Cynoglossum officinale hundtunga
Anchusa officinalis oxtunga
Echium vulgare blåeld

LAMIACEAE

Mentha aquatica vattenmynta
Lycopus europaeus strandklo
Thymus serpyllum backtimjan
Satureja acinos harmynta
S. vulgaris bergmynta
Prunella vulgaris brunört

<i>P. grandiflora</i>	praktbrunört
<i>Ballota nigra</i> ssp.nigra	bosyska
SOLANACEAE	
<i>Hyoscyamus niger</i>	bolmört
<i>Solanum dulcamara</i>	besksöta
SCROPHULARIACEAE	
<i>Verbascum thapsus</i>	kungsljus
<i>V. nigrum</i>	mörkt kungsljus
<i>Scrophularia nodosa</i>	flenört
<i>Linaria vulgaris</i>	gulsporre
<i>Chaenorrhinum minus</i>	småsporre
<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	vattenveronika
<i>V. beccabunga</i>	bäckveronika
<i>V. chamaedrys</i>	teveronika
<i>V. hederifolia</i>	murgrönsveronika
<i>V. spicata</i>	axveronika
<i>Melampyrum pratense</i>	ängskovall
<i>M. arvense</i>	pukvete
LENTIBULARIACEAE	
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tätört
PLANTAGINACEAE	
<i>Plantago major</i>	groblad
<i>P. maritima</i>	gulkämpar
<i>P. lanceolata</i>	svartkämpar
CAPRIFOLIACEAE	
<i>Sambucus nigra</i>	fläder
<i>Viburnum opulus</i>	olvon
<i>Lonicera xylosteum</i>	skogstry

VALERIANACEAE

Valeriana officinalis Läkävänderot

DIPSACACEAE

Knautia arvensis åkervädd
Scabiosa columbaria fältvädd

CAMPANULACEAE

Campanula rapunculoides knölklocka
C. persicifolia stor blåklocka
C. rotundifolia liten blåklocka

ASTERACEAE

Carlina vulgaris spåtistel
Cirsium vulgare vägtistel
C. palustre kärrtistel
C. acaule jordtistel
C. arvensis åkertistel
Centaurea scabiosa väddklint
C. jacea rödklint
C. montana bergklint
Achillea millefolium rölleka
Matricaria maritima ssp. *inodora* baldersbrå
Leucanthemum vulgare prästkrage
Artemisia vulgaris gråbo
A. campestris fältmalört
A. absinthium malört
Tussilago farfara hästhov
Antennaria dioica kattfot
Inula salicina krissla
Solidago virgaurea gullris
Aster tripolium strandaster
Erigeron acer ssp. *acer* gråbinka
Bellis perennis tusensköna
Tragopogon pratensis ängshaverrot

Scorzonera humilis	svinrot
Taraxacum grupp Vulgaria	ogräsmaskrosor
Hypochoeris maculata	slätterfibbla
Hieracium pilosella	gråfibbla
Hieracium grupp Sylvaticiformia	skogsfibblor
Picris hieracioides	bitterfibbla
Sonchus arvensis	åkermolke
Lactuca muralis	skogssallat
Lapsana communis	harkål
Cichorium intybus	cikoria

KOMMENTARER TILL ARTLISTAN

Några av de arter som listan upptar är ovanliga på Gotland eller har en i området ovanligt rik förekomst och förtjänar därför att uppmärksammas.

Glyceria plicata, skånst mannagräs, växer i vatten och på fuktiga ställen. Johansson (1897), anger arten från Lummelunda och från två ställen nära Visby. Även Hultén (1971), har markerat tre förekomster på Gotland. I dag är förekomsten vid Lummelunda troligen artens enda växtplats på Gotland.

Carex pseudocyperus, slokstarr, har vid Lummelunda en av sina få växtplatser på Gotland. Hultén (1971), har markerat fem förekomster för slokstarr på ön.

Carex acuta, vass-starr, är allmän i övriga delen av södra Sverige, men har på Gotland endast ett fåtal växtplatser. Hultén (1971), har markerat arten på sex platser på Gotland.

Anacamptis pyramidalis, salepsroten, uppvisar en tydligt kustbunden utbredningsbild på Gotland, men finns även på det inre av ön. Salepsroten växer på magra, kalkrika gräsmarker av olika slag. Den har svårt att kalra sig på näringsrik mark och missgynnas därför av gödsling (Ekstam m fl 1984). Salepsroten uppträder ofta såsom vid Lummelunda, på magra, igenlagda åkrar nära havet. Förekomsten vid Lummelunda är troligen en av Gotlands största. 1982 räknades här 660 blommande skott (Skällberg muntligen). Den 24 juli 1985 räknade Stig Högström, Visby, 11330 exemplar salepsrot på platsen (Högström i brev).

Cephalanthera damasonium, storsyssla eller stor skogslilja, som den oftast kallas på Gotland, har ett knappt tjugotal lokaler på Gotland där artens enda förekomster i Sverige finns. De flesta växtplatserna ligger nära kusten och dess typiska miljö beskrivs (Ekstam m fl 1984) som friska sluttningar i ängstallskog med stenig, tunn finjord ovanpå kalkstenen. Denna beskrivning stämmer väl överens med växtens miljö i

inventeringsområdet. Stora skogsliljan har under senare decennier ökat sin förekomst på Gotland, vilket man anser beror på att betet upphört på utmarkerna. Allt för lite är idag känt om den stora skogsliljans ekologi för att närmare precisera vilken typ och grad av mänsklig påverkan som bäst gynnar denna orkidé.

Förekomsten av stor skogslilja inom det inventerade området är en av de största i länet. Antalet blommande skott varierar mycket mellan åren. Flera goda år har mer än 200 blommande skott räknats. Storsysslan är fridlyst i Gotlands län.

Gypsophila fastigiata, såpörten, anses vara en stäpprelikt från perioden efter istiden (Ekstam m fl -84). Såpörten växer i Sverige endast på två platser utanför Gotland. På Gotland finns den främst i norr och nordväst, men även på sudret och östra Gotland. I Polen och Vitryssland där arten har sin huvudutbredning växer den i fläckvis vegetationsfri sandgräshed. Vid Lummelunda är såpörtens växtplats närmast att karaktärisera som fläckvis vegetationsfri sandgräshed.

Såpörten är troligen beroende av att växttäckets inte sluter sig helt och att inte buskar och höga gräs och örter tar över sandgräshedens lågt hållna växtlighet. När betet upphört kan badgäster och andra besökares slitage ha en positiv inverkan.

Oxytropis pilosa, luddvedeln är en kontinental stäppväxt som växer på torr och finjordsfattig sand och grusmark på solvarma ställen (Ekstam m fl -84). Luddvedeln har drygt 10-talet förekomster på Gotland, främst på västra sidan av ön (Fåhraeus, G. och Högström, S.). De äldst kända lokalerna ligger vid kusten, ofta nära hamnar eller ankarplatser. Nya lokaler har uppstått inåt landet i grustag och längs vägar (Pettersson -58).

Förekomsten vid Lummelunda tillhör inte längre de rikare. Det är troligt att även luddvedeln gynnas av slitage som hindrar vegetationen att sluta sig och bli högvuxen.

Galium rotundifolium, gotlandsmåran, anges av Petterson (1958) från ett drygt 30-tal lokaler på Gotland. Enligt Petterson växer gotlandsmåran nästan alltid i tallskog med graninblandning, på kalkfattiga sandlager över hårdare kalkstenar.

Gotlandsmåran finns med i artdelen av "Floravård i skogsbruket", (Jacobson i Skogsstyrelsen 1984), där den hänförs till hotkategorin sällsynta. Enligt Jacobson bör slutavverkning och andra större förändringar av gotlandsmårans växtplats undvikas.

Denna lokal sydost om Kinnerstugan ligger på byggnadsplanerat område.

Cuscuta epithymum, ljungsnärjan, uppges av Johansson (1897) förekomma här och där på mellersta Gotland. Som exempel anges den vara talrik vid Lummelunda vid stranden nedanför Bruket. Hultén (1971), uppger ljungsnärjan som mindre allmän på Gotland, medan arten i övriga Sverige anges på ett 50-tal lokaler. Det har inte säkert kunnat avgöras om snärjan vid Lummelunda tillhör huvudarten *Cuscuta epithymum* eller dess varietet *trifolii*, ofta kallad klöversnärja. Varieteten *trifolii* betecknas av de ovan nämnda författarna som mindre frekvent än huvudarten på Gotland.

Både ljungsnärja och klöversnärja lever som parasiter på andra växter i ängsbackar och andra öppna biotoper.

Kartan på nästa sida visar ungefärligen den huvudsakliga utbredningen av de växter som här har omnämnts. Flera av växterna har dessutom små förekomster på andra ställen i området.

UNGEFÄRLIG UTBREDNING AV NÅGRA
OVANLIGA VÄXTER INOM OMRÅDET

östersjön

37

KINNERSTUGAN

Galium rotundifolium

Cephalanthera damasonium

Cuscuta epithymum

Carex pseudocyperus

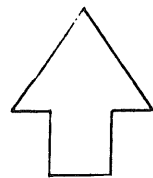
Glyceria plicata

Carex acuta

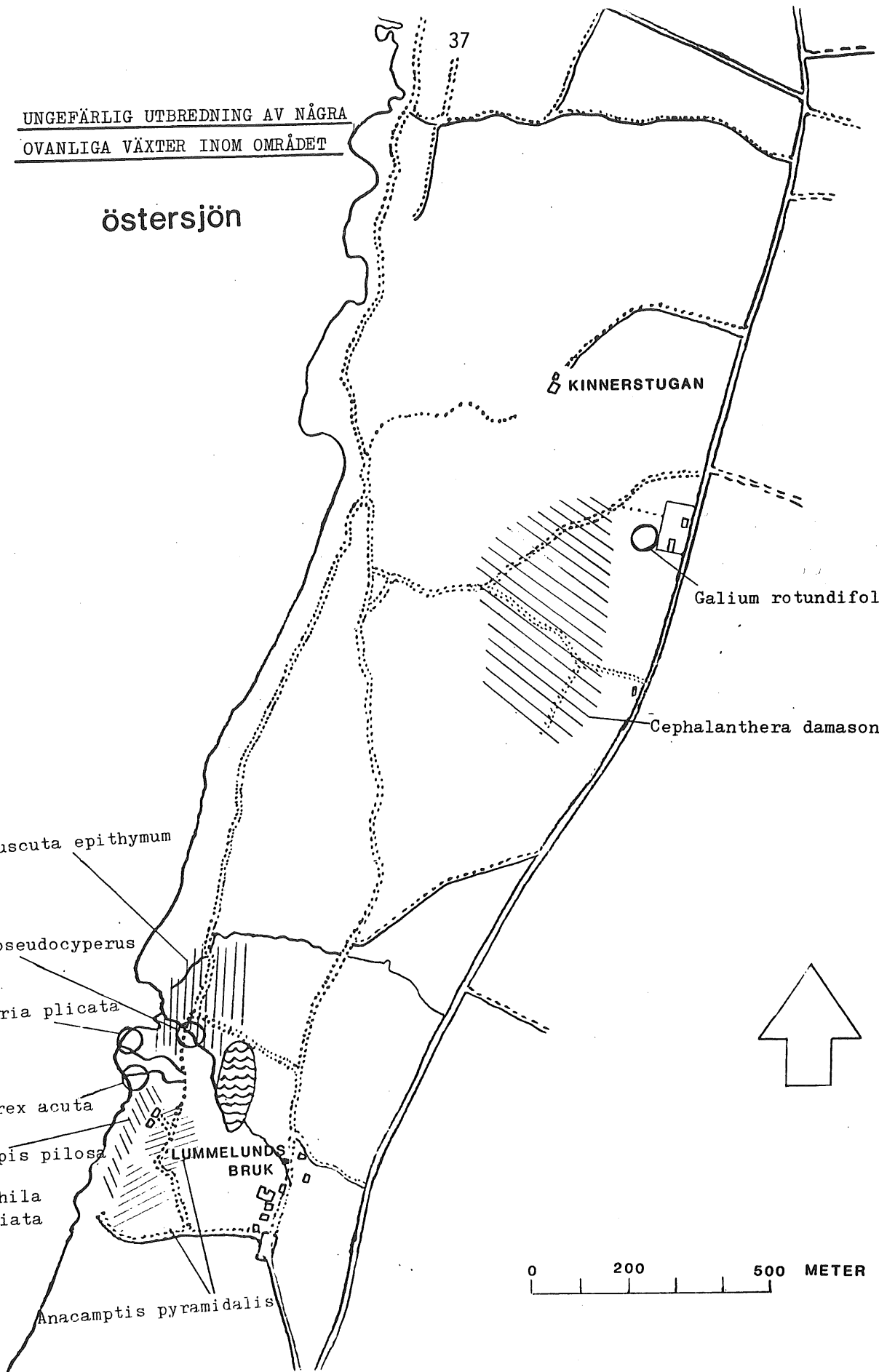
Oxytropis pilosa
och
Gypsophila
fastigiata

LUMMELUNDS
BRUK

Anacamptis pyramidalis

0 200 500 METER

Källor

Ekstam, U och Jacobson, R m fl 1984: Ölands och Gotlands växtvärld. Helsingborg.

Fåhrens, G och Högström, S 1985: Nyheter i Gotlands flora 1984. Rindi 1:5:11-19.

Hultén, E 1971: Atlas över växternas utbredning i Norden. 2. upplagan. Stockholm.

Högström, Stig: Muntligen och i brev.

Johansson, K 1897: Huvuddragen af Gotlands växttopografi och växtgeografi. K Sv Vet.-Akad. Handl 29:1.

Krok, Th O B N och Almquist, S: Svensk Flora. 26 upplagan. Uppsala.

Petterson, B 1958: Dynamik och konstans i Gotlands flora och vegetation. Acta Phytogeografica Suecica 40.

Skogsstyrelsen 1984: Floravård i skogsbruket, artdel.

Skällberg, Sam: Länsstyrelsen i Västerbottens län, muntligen.

Sturevik, B och Högström, S 1984: Myggnycklar *Liparis loeselii* på Gotland. Rindi 2:4:55-68.